

jura illa non esse ad rem, cum loquantur de debitore in futurum, aut sub conditione; non vero de creditore; de quo procedit conclusio nostra, & qui praestiturus erat cautionem.

SUBSECTIO V.

UTRUM PURIFICATA
conditione contractus sub
illa celebratus perficiatur sine novo consensu?

66 **D**ifficultatem hanc, quam immerito *questiunculam de nomine* appellat Bona Spes, implicatissimam, & nobilissimam semper fuisse apud Doctores, ait Gibalinus nosse 3. de *Negotiat. cap. 2. quest. 10.* Pro cuius resolutione praenotandum est, illam procedere, tam de contractibus, qui solo consensu, quam de illis, qui re ipsa perficiuntur; exemplum pro contractibus, qui solo consensu perficiuntur sit: vendidisti Titio domum sub conditione, quod navis oneraria portum appulerit; dubium est: an contractus venditionis, qui solo consensu perficitur, purificata conditione appulsus navis, statim evadat absolutus, quin opus sit, ut deatur novus consensus in venditionem? Exemplum pro con-

tractibus, qui re perficiuntur sit: Utrum, si Cajo dedisti mutuum centum sub conditione, quod fideiussorem exhibeat, postea adhibito fideiussore, illico perfectus evadat contractus, quin necessarius sit novus consensus?

67 Praenotandum etiam est: quod contractus, sive sit ex illis, qui solo consensu, sive ex illis, qui re perficiuntur, ut sit strictè, & juridicè conditionatus, debet necessariò concipi sub forma de praesenti, licet conditio apponatur de futuro, v.g. *Vendo tibi domum, si navis advenierit: do tibi mutuum centum, si fideiussor accedat: contraham tecum, si pater meus consenserit; si etenim contractus sub forma de futuro celebretur hoc pacto: Vendam, si navis appulerit: contraham, si pater voluerit: tunc nullo modo celebratur, aut venditio, aut matrimonium, adhuc conditionatè; sed solum est promissio celebrationis contractus: in quo profectò magnum intercedit discrimen: quia dum ita dicitur, *Vendo tibi: contraham tecum sub hac conditione*, dabitur venditio, & matrimonium protinus, ac conditio exiit: ceterum dum dicitur, *vendam, aut contraham, si patri placuerit*, tunc solum datur de praesenti promissio, cujus objectum est contractus futurus.*

Prae-

68 Praenotandum insuper est, quod dum celebratur sub conditione contractus ex illis, qui solo consensu perficiuntur; statim talis contractus habet omnia sua constitutiva, nempe consensum, qui dicitur venditio, obligationem tradendi rem pro tempore purificatae conditionis, & actionem eam, tunc exigendi in emptore, quae omnia de praesenti sunt, licet non sint exequenda nunc pro nunc, sed pro conditionis eventa: In contractu vero, qui non solum consensu, sed ipsa re perficitur, non dantur omnia ipsius constitutiva, quia licet actu dentur, & consensus, & actio, & obligatio conditionata, non tamen datur traditio actualis ex parte mutuantis; & possessio, & domini acquiratio ex parte mutuatarii, usque dum actu tradita sit pecunia credita. Praeterea praenotandum est: quod, qui consensum suum praestitit in contractu conditionato, potest tempore intermedio, usque ad adventum conditionis, vel perseverare in consensu, quem praestitit, dum conditionatè contraxit; vel illum retractare. Tandem diligenter notandum est: quod dum celebratur contractus conditionatus, vel possunt esse contrahentes habiles, & capaces ad contrahendum absolute pro illo tunc; vel possunt esse

impediti pro illo tunc; licet sint habiles, dum purificatur conditio, v.g. si consanguinei non dispensati contrahant sub conditione, & dum purificatur conditio, jam obrenta sit dispensatio; aut si impuberes contrahant, & dum purificatur conditio, jam ad pubertatem pervenerunt. Prima sententia adest, nullum omnino contractuum conditionatum esse validum posita conditione, si non ponatur tunc novus consensus: ita Victoria *Resolitione de Matrimonio, 1. part. punct. 2.* & alii apud Fr. Andream à Matre Dei *capit. 7. de Matrimonio. punct. 5. dub. 1.* Huic sententiae favere videtur Eximius D. P. Suarez loquens de Professione Religiosa conditionata, *tom. 3. de Relig. lib. 6. capit. 12. à num. 18.*: aut si maturè legatur, potius faveat quarta sententiae postea recensenda. Secunda sententia propugnat, omnem prorsus contractum conditionatum evadere validum ex adventu conditionis, absque novo consensu: ita Innocent. Abbas, Navarro, Silvester, Paludanus, PP. Sanch. 5. de *Matrimonio, disput. 8.* Card. de Lugo *de Justit. & iure, disput. 22. sect. 14.* Palao de *Sponsal. disput. 2. punct. 11. §. 2. numer. 5.* Laiman, Gibalinus 3. de *Negotiat. disput. 2. quest. 10.* & Matre Dei ubi *suprà*, & alii.

Ter-

Tercia tuetur: omnes contractus præter matrimonium validos fieri sine novo consensu, adveniente conditione: ita Sorus, Enriquez, Basilus Ponce 3. de *Matrimon. cap. 14.* Diana tom. 2. traçtat. 4. Valencia, Rebellus, & plures alii Moralitæ allegantes pro se D. Thomam, necnon ex Juristis Gutierrez de *Matrimon. Matienzo*, & alii. Quarta est P. Turriani *disputat. 55. dub. 10.* statuentis, contractus, qui solo consensu perficiuntur, non egere novo consensu, purificata conditione, bene verò contractus, qui re perficiuntur.

69 Dico primò: Contractus conditionatus initus à personis inhabilibus sub conditione, quod habiles reddantur, quæ appellatur à Juristis conditio intrinseca, v. g. *Contrahabo tecum confanguinea mea, si dispensationem obtineamus*, purificata conditione, sit validus. Apud neminem, quem viderim, reperi conclusionem his terminis expressam; sed reputo esse mentem P. Palao ubi *suprà*. Probatur primò: Ideò talis consensus conditionatus non sufficeret ad valorem contractus purificatæ conditione, quia, dum purificatur conditio, debet contractus retrahi ad tempus, quo conceptus, & celebratus fuit contractus, & cum tempore illo contrahentes essent inhabiles, &

incapaces contrahendi, ille consensus conditionatus ad nihil deservit: sed hæc ratio nulla est, dum conditio apposta fuit intrinseca, nimirum si *reddantur habiles*: ergo talis consensus conditionatus est sufficiens, & efficax, purificata conditione. Major est ratio adversariorum, minor probatur: Dum contractus conditionatus celebratur à personis inhabilibus sub conditione, quod fiant habiles, tunc, purificata conditione, non retrahitur contractus ad tempus, quo initus fuit, nec attenditur personarum inhabilitas, quæ erat pro illo tempore: ergo ratio illa nulla est. Antecedens probatur ex leg. *Quidquid 40. ff. de Stipulat. servorum*, ubi Pomponius inquit: *Quidquid contraxit servus, dum nobis servit, etiam si stipulationem contulerit in alienationem, vel manumissionem suam, tamen nobis acquisitum erit; quia potestas ejus, tunc, cum id contraheret, nostra fuit: idemque est si filiusfamilias contrahat, namque etiam quod in emancipationis sue tempore contulerit, nobis debebitur; si tamen dolo malo id fecerit.*

70 Ex cuius specie sic fit argumentum: servus, & filius, dum sub potestate domini, & patris sunt, sunt inhabiles ad contrahendum, & ut sibi stipulentur: atqui si tunc stipulentur

sub

sub conditione, quod sui juris sint, & ad tempus suæ liberationis, contractus ille tenet, & non retrahitur ad tempus inhabilitatis ipsorum contrahentium; dummodo dolo malo conditio illa apposta non fuerit: ergo contractus initus à personis inhabilibus sub conditione, quod habiles fiant, non retrahitur, neque consensus conditionatus, tunc præstitus, est inefficax: hoc ipsum evincitur, ex leg. *Quidam cum filiumfamilias 62. de Hæred. instit.* ex cuius specie constat, quod si filiusfamilias instituitur sub conditione, quod emancipetur, & post emancipationem adeat hereditatem, nihil acquiritur patri, sed ipsi filio; etiam si dum facta fuit dispositio conditionalis, filius esset incapax sibi ex testamentaria institutione acquirere: idemque habetur aliis iuribus: ex quibus sic argumentor pro contrahentibus matrimonium sub conditione, quod auferatur impedimentum intrinsecum: sicut filius dum est sub sacris patris (idem dic de servo sub potestate domini) est incapax, aut acquirendi sibi dominium, aut illud transferendi pro tunc; ita confanguineus non dispensatus est incapax tradendi dominium sui corporis tunc pro tunc in confanguineam, & acquirendi dominium corporis alterius: atqui

si filius domi est sub sacris parentis contrahat sub conditione, quod emancipetur, purificata conditione, vi illius primi consensus sibi acquirere dominium rei in contractum deducatur: ergo similiter confanguineus, &c.

71 Probatur secundò à ratione: Ideò talis consensus esset inefficax, quia consensus ille esset illegitimus, ut proinde elicitus ab inhabilibus; ac proinde inefficax ad contrahendum: atqui talis consensus non est illegitimus: ergo purificata conditione efficax est ad valorem contractus. Probatur minor: consensus elicitus ab inhabilibus non pro tempore inhabilitatis, sed pro tempore, quo habiles sint, non est illegitimus, sed efficax, & nullo legis impedimento insufficientis: atqui talis esset ille consensus: ergo non esset illegitimus.

72 Dico secundò: Contractus conditionatus initus à personis inhabilibus sub conditione extrinseca, sive quæ se ipsa non auferit illorum inhabilitatem, insufficientis est ad valorem contractus, dum purificatur conditio, etiam si tempore purificationis jam contrahentes habiles sint ad contrahendum; ac proinde tunc necessariò requiritur alius consensus absolutus, ut contractus te-

teneat. Hanc etiam conclusionem sub terminis propositis apud nullum invenio. Probatur tamen primo: Contractus initus à persona inhabili sub conditione extrinseca retrahitur ad tempus inhabilitatis, etiam si, dum purificatur conditio, personæ sint jam habiles, & capaces contrahendi: ergo si purificatur conditio, dum personæ jam sunt capaces, ille consensus nequit esse sufficiens ad valorem contractus: vel aliter proponitur eadem ratio: dum purificatur conditio, perinde se habet consensus, qui extitit tempore, quo initus fuit contractus conditionatus, ac se haberet, si præstitus fuisset absolutus, dum primo celebratus fuit contractus tempore inhabilitatis personarum: atqui si tunc extitisset consensus absolutus fuisset omnino inefficax: ergo etiam est omnino inefficax, dum purificatur conditio.

73 Probatur antecedens, ex leg. *Si filiusfamilias 88. ff. de Verb. obligat.* ubi Paulus ait: *Si filiusfamilias sub conditione stipulatus emancipatus fuerit, deinde extiterit conditio, patri actio competit, quia in stipulationibus id tempus spectatur, quo contrahimus: consonat lex Non omne 187. §. In stipulationibus, ff. de Reg. jur. ubi idem Pau-*

lus ait: *In stipulationibus id tempus spectatur, quo contrahimus: hoc ipsum habetur leg. Senatus, §. fin. ff. de Donat. causa mortis:* ergo dum purificatur conditio, perinde se habet consensus, ac se haberet, si purus extitisset tempore, quo primo contractus fuit initus. Urgetur ex eisdem legibus: Quia dum filiusfamilias non erat sui juris, dum sub conditione contraxit, eratque inhabilis, ut sibi acquireret, licet, dum purificatur conditio, jam sit emancipatus, tamen adhuc reputatur à legibus, ut inhabilis, ut sibi acquirat: ergo in contractibus conditionatis celebratis à personis inhabilibus, primus consensus conditionatus non sufficit ad valorandum contractum, licet tempore purificationis conditionis contrahentes habiles jam sint.

74 Probatur secunda conclusio, ex leg. *Observare, §. fin. ff. de Officio Procons. & legat.* in cujus specie habetur: quod si Proconsul atrequam ingressus sit Provinciam, alteri delegaverit jurisdictionem, non tenet talis delegatio; at vero, si, postquam ingressus sit Provinciam, confirmet jurisdictionem, tunc denudè acquirit jurisdictionem delegatam, & non retrahitur ad tempus, quo primo collata fuit, ita ut prima delegatio valeat:

leat: ergo dum purificatur conditio, consensus conditionatus nequit valorare contractum, sed requiritur novus consensus, qui contractui tribuat esse. Nota tamen, quod doctrina hæc non habet locum in dispositionibus ultimarum voluntatum sub conditione; in quibus non inspicitur ad illorum valorem habilitas, vel inhabilitas hæredis, aut legatarii pro tempore quo conficitur testamentum; sed pro tempore quo dies legati, aut hæreditatis cedit, ut habetur leg. *Que legata, ff. de Reg. jur. leg. Si usufructu in sine, ff. Quando dies legat. ced. leg. Si legati, ff. de Pignor. leg. Si uxor. Cod. de Condit. inser. & pluribus aliis: estque communis apud juris Interpretes.*

75 Dico tertio: Nullus contractus, nec matrimonialis quidem, initus sub conditione à personis habilibus ad contrahendum, requirit novum consensum purificatâ conditione, sed per primum consensum fit, quidquid faciendum erat per secundum, nisi primus consensus per retractationem moraliter deficiat. Probatur primo conclusio: Omnis dispositio conditionata ita transit in absolutam purificatâ conditione, ut si à principio pura extitisset, nullaque conditio fuisset apposta: atqui si à principio talis dispositio in-

ter personas habiles fuisset pura, non requireret novum consensus: ergo neque illum requirit, dum conditio purificatur: major in qua est difficultas expressè habetur, leg. *Potior 11. §. Videamus, ff. Qui potiores in pignore hab. ubi Cajus ita decidit: Cum enim semel conditio extitit, perinde habetur, ac si illo tempore quo stipulatio est, sine conditione facta esset.* Et ex leg. *Hæc venditio, ff. de Contrahenda empt. ibi: Conditionales venditiones, tunc persciuntur, cum impleta fuerit conditio.* Et ex leg. *Sub conditione 16. ff. de Solut. ubi Pomponius: Sub conditione debitor, si ei accepto feratur, postea conditione existente, intelligitur jam olim liberatus;* ergo dum purificatur conditio, &c.

76 Respondet Victoria: Quod in specie harum legum tenet contractus ex speciali dispositione juris suppletis consensus purificatâ conditione, non verò ex natura ipsius contractus conditionati. Ceterum quis non videat solutionem hanc Victoris viciò sane esse salutem, & effugium: cum constans sit omnium sensus, jura non posse supplere consensum pro contractibus, ut idemdem in superioribus Sanctam, iteratunquæ manet.

77 Præterea impugnatur
Y y 10-

solutio : Id quod provenit ex intrinseca natura contractus conditionati, nullo modo provenit ex legis dispositione : sed quod contractus conditionatus teneat adveniente conditione sine novo consensu ; provenit ex natura ipsius contractus conditionati : ergo non ex legum dispositione. Minor probatur : Si in contractu venditionis sub conditione adventus navis, v.g. requiretetur novus consensus purificata conditione, esset quidem consensus requisitus ad ipsam venditionem, cujus objectum est rei traditio pro pretio ; sed talis consensus verè extitit, dum primò celebratus fuit contractus ; & adhuc moraliter perseverat, quæ moralis perseverantia sufficit apud omnes DD. ut consensus omnes suos effectus fortiatur : ergo quod contractus conditionatus, &c.

78 Probatur secundò conclusio de matrimoniali contractu, in quo speciale difficultatem nonnulli dignoscunt : Quando matrimonium contrahitur per Procuratorem, ipsi Procuratori exprimit contrahens suum consensum, quo postea declarato ab ipso Procuratore, & accedente consensu alterius conjugis, perficitur matrimonium ; quia requiritur, quod primus contrahens denuo consentiat : atqui hoc est matrimo-

nium sub conditione initum sine novo consensu tenere purificatà conditione : ergo contractus conditionatus, &c. Probatur minor : consensus primi contrahentis manifestatus Procuratori semper est sub illa tacita conditione, si alter contrahens consentiat : sed consentiente altero conjuge matrimonium est perfectum, & absolutum sine novo consensu primi contrahentis : ergo, &c.

79 De contractibus, qui non solum consensu, sed re ipsa perficiuntur, probatur etiam conclusio : Quia licet verum sit, traditionem rei esse de essentia horum contractuum ; illosque non esse perfectos, usque dum fiat traditio, tamen intentio, & consensus novus non requiritur circa ipsam traditionem purificatà conditione, sed vi illius primi consensu tradendi rem itam, ac purificetur conditio, absque novo consensu perficitur contractus secunda traditione, quod autem contractus non sit perfectus adveniente conditione, si traditio non fiat non probatur, requiri novum consensum ; solum enim probatur, ultra consensum requiri traditionem ; si- cut ultra consensum ; & traditionem requiruntur etiam alie solemnitates, & habitas contrahentium : ergo recurrere ad traditionem, extra questionem de

de consensu est : Quod autem consensus conditionatus debeat non esse retractatus, tempore, quo purificatur conditio, videtur certum ; nam si retractatus sit, cum jam neque physicè, neque moraliter, & juridicè extitit, nullo modo potest esse forma contractus.

SUBSECTIO ULTIMA.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

80 **O**BJICIES primò contra primam conclusionem : Consensus illegitimus insufficientis est ad contractum matrimonialem : atqui consensus præstitus à personis inhabilibus est illegitimus : ergo nequit ille consensus sufficere ad contrahendum post purificationem conditionis : ergo requiritur novus consensus elicitus postquam jam personæ factæ sunt habiles. Respondeo distinguendo majorem : consensus illegitimus, qui talis sit, dum debet sortiri effectum, est insufficientis, concedo : qui legitimus est, dum debet sortiri effectum, nego : & è converso distinctà minori, nego utramque consequentiam : cum ergo consensus inhabilium non sit præstitus pro tempore, quo inhabiles sunt, sed pro tempore, quo habiles esse debent, ideo

sublatà inhabilitate per dispensationem, consensus idem perseverans legitimus est, ut evenit in consensu præstito à filio pro hypothese suæ emancipationis.

81 Instabis : Consensus sub conditione impossibili semper est insufficientis ad matrimonium : sed consensum sub conditione, quod Pontifex dispenser est sub conditione impossibili : ergo, &c. Probatur minor : ex leg. *Idem Julianus 4. §. fin. ff. de legat. 1.* in cujus specie habetur, quod conditio : *Si Princeps dispenderit, censenda est impossibilis, & rejicienda à dispositionibus.* Resp. negatà minori, distinguendo probationem conditio, si Princeps dispenderit censenda est impossibilis, in illis casibus in quibus rarissimè solet Princeps dispensare, & ideo censetur moraliter impossibilis dispensatio, concedo : in illis casibus, in quibus Princeps dispensare solet, etiam si sit cum aliqua difficultate, nego.

82 Objicies secundò : Si impuberes contrahant adhuc coram Parrocho, & testibus pro tempore quoad pubertatem pervenerint, dum puberes jam facti sunt, debent novum consensum præstare, etiam coram Parrocho, & testibus : ergo consensus conditionatus præstitus à personis inhabilibus nequaquam suffi-

xit, postquam jam facti sunt habiles. Resp. distinguendo consequens: ergo consensus praestitus ab inhabilibus omnino ad contractum illius generis neutiquam sufficit, concedo: ab inhabilibus non omnino, ad omnes prorsus contractus illius generis, nego: dispar ergo ratio inter consensum conditionatum inter consanguineos, & consensum impuberum relatum ad tempus pubertatis est, quod impubes ex determinatione Ecclesiae sunt omnino incapaces contrahendi matrimonium ul- lum tempore impubertatis, adeo ut, quicumque consensus ab illis praestitus solum possit esse sponsalitiuus; ut habetur cap. Puberes, cap. Continebatur, cap. Attestationes, cap. Ex literis de Sponsat. impuber. ac proinde quicumque consensus praestitus ab illis tempore, impubertatis prorsus inutilis est ad contractum matrimoniale: si- cut consensus praestitus ante decimum sextum annum ad profes- sionem Religiosam: Qui vero contraheret cum consanguinea sub conditione obtinendae dis- pensationis, cum non sit om- nino incapax ad matrimonium, sed solum ad illud ratione illius impedimenti, idco ablato tali impedimento subsistere potest illemet consensus, qui praes- titus fuit sub tali conditione dis- pensationis.

Objicies tertio contra secundam conclusionem, ex leg. Quidam 132. §. fin. ff. de Verb. obligat. ubi Paulus ait: *Filiusfamilias ita stipulatus est, quan- tam pecuniam Titio credidero, sive tua esse jubes? & emanci- patus credit; patri non debebit quisquam fidejussor, quia nec reus ei tenetur.* Ex quo sic argu- mentum: Stipulatio facta à filio tempore, quo erat sub patria potestate, sub conditione, quod pecuniam crederet, purificata conditione non retrotrahitur ad tempus, quo concepta fuit tali stipulatio, & idco, nec fide- jussor, nec mutuatarius ac- ci- piens creditum à filio tenetur patri: ergo quia consensus condi- tionatus praestitus à persona in- habili non retrotrahitur ad tem- pus, quo initus fuit sub con- ditione. Probatur ex leg. Debi- tori, §. Si filiusfamilias, ff. de Fidejussor. ubi Papinianus in- quit: *Si filiusfamilias in causa peculiari ita fidejussorem acce- perit; quantam pecuniam credi- dero sive tua esse jubes? & emancipatus credat, patri qui- dem nomine suo reus obligatus non tenebitur, filio vero bama- nitatis intuitu obnoxius esse de- bet:* ergo consensus praestitus à persona inhabili sub conditio- ne non est idem, nec retro- trahitur ad tempus celebrati contractus conditionati, alia reus

reus obligatus esset patri, & non filio.

84 Respondeo ad utram- que legem primò: Ideò talem contractum non retrotrahi ad tempus, quo primo celebratus fuit, quia materia est omnino diversa in utroque evento; nam pecunia credenda, quae est ma- teria mutui, si credita fuisset, dum filius adhuc erat sub patri- a potestate, non erat filiifamilias, sed patris; dum verò credita est à filio emancipato, jam non est patris, sed filii: cum ergo materia mutetur, jam contractus diversam obligatio- nem parit, & retrotrahi nequit. Resp. secundò: Ideò si filius nu- meret pecuniam post emancipa- tionem, neque contractum retrotrahi, nec patri queri actio- nem, quia solum queritur actio patrifamilias ex mutuo facto à filio, sub conditione, quod filius crediderit dum est filiifamilias, ut constat ex leg. Qui pecuniam, ff. Si certum petatur; cum autem in casu utriusque legis defecerit hæc conditio, nam pecunia credita fuit, dum filius jam erat emancipatus, ac proinde causa confirmans con- tractum sequuta fuerit post emancipationem, idco non obli- gatur fidejussor patri, ut habe- tur leg. Si filius, §. fin. ff. ad Macedon. & leg. Si verò non re- munerandi, §. fin. de Manumif.

tempus enim numerationis de- bet inspicere; ex leg. Cum eni- us, ff. de Novat. leg. Professitia, §. pen. ff. de Jur. dot.

85 Objicies quartò con- tra tertiam, cap. Super eo de con- dit. appositis, ubi rogatus Ur- banus III. an ille, qui consensit in matrimonium sub conditio- ne, quod pater femine consen- tiret, cogendus esset ad consu- mandum matrimonium ante patri- tris consensum? Respondit: *Cum hujusmodi consensus non sit de presenti habendus, licet per verba de presenti evidentius ex- primatur, qui in alieno arbi- trio non habito, sed habendo con- sistit:* ergo consensus sub con- ditione futura, non est consen- sus de presenti, sed de futuro, vel potius promissio postea con- sentiendi: atqui promissio postea consentiendi non sufficit ad va- lorem matrimonii: ergo purifi- cata conditione requiritur no- vus consensus absolutus. Argui- tur secundò ex eodem capite, versu: *Respondemus.* Ubi re- spondet Pontifex: *Quod ille, qui ita conditionatè contraxit, non est cogendus ad contrahendum matrimonium ante patris con- sensum:* ergo post consensum patris cogendus est ad matri- monium contrahendum: atqui cogi ad contractum, est cogi ad consensum: ergo cogendus est, ut consentiat: ergo con- sen-

sentus conditionatus non sufficit ad contractum adveniente conditione, sed requiritur novus consensus.

86 Resp. ad argumentum distinguendo verba textus: *Cum hujusmodi consensus non sit de presenti habendus*, ante purificationem conditionis, concedo: post purificationem, nego: Igitur cum ante purificationem conditionis nullum effectum habeat consensus, idè meritò habendus est, ac si non esset: alii post purificationem conditionis cum jam transeat in absolutum, est efficax ad contractum: & idè decidit Pontifex, quod adveniente conditione cogendus sit ad matrimonium. In prædicto capite non agitur, ut falso supponit argumentum de eo, qui promittit, se consenturum, si pater feminæ consentierit, ita ut hoc pacto exprimeret suum consensum: *Consentiam, si consenserit pater*; sed de eo, qui de facto consentit, & absolute quidem, quoad substantiam consensus, & subjective; licet objective conditionatè, hoc pacto: *Contraho, & consentio dummodo pater consentiat.*

87 Resp. ad urgentiam primò, cum Card. de Lugo, & Gibalino, concedendo in casu textus requiri novam consensum purificationem conditione, nimirum, quia primus consensus

revocatus fuerat à contrahente; quod ex littera textus evincitur; nam in eo rogatur Pontifex: *Utrum ille cogendus esset ad consummandum matrimonium?* Ille verò de quo dubitatur, an compellendus sit, signum evidens est, quod jam volebat contrahere, sed revocaret consensum, & juxta nostram conclusionem, dum consensus est revocatus, necessariò requiritur novus consensus ad valorem contractus. Secundo resp. ex P. Sanchez, quem alii sequuntur: quod dum Pontifex decidit, *cogendum esse ad contrahendum*, sensus est, cogendum esse ad consummandum. Cujus ratio est: quia interrogatio facta Pontifici fuit: *An contrahens cogendus esset ad consummandum matrimonium?* Et cum responsio debeat esse ad sensum interrogantis, ex cap. *Quando, & qualiter, de Accusat.* responsio debet intelligi de *consummando matrimonio*. Undè in forma distinguo primum consequens: ergo post consensum patris cogendus est ad contrahendum, quoad essentiam contractus, nego: quoad effectum; nempe consummationem, concedo.

88 Instabis: ex cap. *Per tuas eodem tit.* ubi deciditur, contractum matrimoniale initum sub conditione esse contractum sponsalium: & hoc ip-

ipsum docet D. Thomas in 4. *dist. 6. quest. unica, artic. 5.* ergo ut fiat contractus matrimonii adveniente conditione, requiritur novus consensus. Relictis aliis solutionibus, respondeo præobjectum textum nihil esse contra nostram sententiam: N. in illo mulier allegavit, juvenem secum de præsentì contraxisse; juvenis verò excipiebat, se solum sponsalia iniisse sub conditione, & beneplacito patris: Pontifex verò decidit, ob copulam habitam à conditione necessum fuisse, sub indequod verum matrimonium censendum esse.

89 Objicies quintò: Matrimonium, eo quod sit Sacramentum, essentialiter requirit signum sensibile, sive quod consensus sensibilibiter exprimitur: sed adveniente conditione, consensus præteritus jam non est sensibilibis: ergo requiritur, quod denudè exprimat per aliud signum sensibile: atqui non datur aliud, nisi novus consensus contrahentis: ergo hic requiritur. Probat minor subsumpta: Si daretur aliud signum sensibile præter novum consensum contrahentis, esset ipsa purificatio conditionis, quæ esset signum consensus absoluti; qui antèrat conditionatus; sed sæpè numero purificatio conditionis sensibilibis non est, qualis est illa,

si pater consentiat, quæ quidem purificatur per actum intimum, & non sensibilem patris: ergo non datur aliud signum sensibile, &c. Urget aliter hæc ratio: adveniente conditione, jam non existit physicè consensus; sed solum moraliter: atqui hæc moralis perseverantia non sufficit, ut matrimonium sit completum, gratiamque operetur: ergo requiritur novus consensus sensibilibiter expressus. Probat minor: matrimonium nequit esse completum in esse Sacramenti, nec causare gratiam, nisi dum est completum in esse signi sensibilibis significantis gratiam; quæ est Sacramenti definitio, sed si solum datur moraliter existentia consensus præteriti, nequit matrimonium esse completum in esse signi sensibilibis gratiam significantis: ergo moralis perseverantia, &c.

90 Variè argumentò huic Recentiores occurrunt. Resp. ergo primò: Quod in tali casu signum sensibile est purificatio ipsa conditionis: quæ in his circumstantiis exprimit sensibilibiter consensum factum jam absolutum, nec probatio minoris subsumptæ urget: Nam conditio illa, *si pater consentiat*, intelligitur de consensu patris exterius manifestato; & sic manifestatio consensu patris, exprimit consensum contrahentis. Sc-

Secundò respondeo: Quod independentè à sensibilitate consensus patris, ipse consensus contrahentis antea manifestatus habet sufficientem sensibilitatem; nam quod contractus non intelligatur completus ante conditionem, non oritur ex defectu sensibilitatis; sed ex defectu consensus absoluti: cum ergo consensus fiat absolutus postea conditione, ea ipsa verba, quæ antea expresserant, & fecerunt consensum sensibilem, nunc illum manifestant, cum moraliter perseverent.

91 Objicies sextò: Non minus requiritur consensus ad valorem matrimonii, quam presentia Parochi, & testis; sed licet Parochus, & testis assistant, dum præstatur consensus conditionatus, debent ulterius assistere, dum purificatur conditio: ergo etiam consensus debet iterum præstari, dum purificatur conditio. Minor videtur certa. Primò: Quia presentia Parochi, & testium requiritur, ut hi possint testificari de valore matrimonii: atqui non possunt testificari, si purificationi conditionis non assistant, cum ante ipsam, matrimonium non sit validum: ergo debent etiam assistere, dum conditio advenit. Secundò: Quia talis presentia inducta fuit ab Ecclesia, ut ipsi constet de matrimo-

nio contracto, & non fiat, contrahentes ad alias nuptias venire; atqui neque constare de matrimonio, nisi constet de purificatione conditionis: ergo tali purificationi debent assistere Parochus, & testes.

92 Resp. primò distinguendo primam majorem: Non minus, &c. quoad valorem, concedo: quoad testificationem, nego: cum ergo presentia Parochi, & testium inducta sit, ut constet de valore matrimonii, induci debet omnibus modis necessariis, ut constet de tali valore; & quod assistant purificationi conditionis necessarium est, ut Ecclesie constet de valore: unde nulla est paritas ad consensum; cum hic ex natura sua solum requiratur ad valorem matrimonii. Secundò responderi potest ex doctrina P. Sanchez lib. 5. de Matrimonio, disput. 8. num. 24. cui alii subscribunt, omnia majori, negando minorem: ad illius primam probationem, distinguo majorem: ut possit testificari de consensu præstato, concedo: de omnibus aliis requisitis ad valorem matrimonii, nego: alii debent Parochus, & testes assistere, etiam dum committitur potestas Procuratori ad contrahendum, & dispensationi inter consanguineos, & informationibus, & de his testificari; cum

cum hæc omnia necessaria sint ad matrimonii valorem, quòd falsum est. Ad secundam minoris probationem profiteor, quòd Ecclesie debet constare de purificatione conditionis; hoc tamen fieri potest alià vià, quam per presentiam Parochi, & testium; sicut constet de potestate commissa Procuratori, & dispensatione, & aliis.

93 Objicies septimò: Verba significantia consensum de futuro non deserviunt ad matrimonium, sed solum ad sponsalia; in hoc enim matrimonium ab sponsalibus distinguitur, quod illud fiat per consensum de presenti, ista verò per consensum de futuro: atqui consensus conditionatus est de futuro: ergo non sufficit ad matrimonium. Resp. distinguendo majorem: Verba significantia consensum de futuro, quoad existentiam, & valorem non deserviunt ad matrimonium, concedo: significantia consensum de futuro, solum quoad valorem ipsius consensus, nego, & distinguo minorem: atqui consensus conditionatus est de futuro, quoad existentiam, nego: quoad valorem, concedo: In matrimonio conditionate existit absolute consensus, solumque est conditionatus, quoad valorem, & effectum; in sponsalibus verò non datur consensus

matrimonialis, sed dabitur, solum igitur datur promissio talis consensus.

94 Objicies octavò: Res aliqua Sacramenta collata sub conditione non sunt valida adveniente conditione; imò nec conferri possunt sub conditione de futuro, quæ illorum effectum suspendat, nequit enim conferri Baptismus hoc pacto: *Ego te baptizo, si pater tuus consenserit: Ego te absolvo, si penitentiam egeris*; ergo etiam si ceteri contractus sub conditione valeant adveniente conditione, omnino excipiendum est matrimonium, quia Sacramentum est. Resp. negando consequentiam: discrimen est; quia matrimonium, eo quod sit Sacramentum non extrahitur à ratione contractus: nec Christus Dominus illius naturam immutavit, sed elevavit; sicut naturam aquæ, eo quod elevaverit ad materiam Baptismi, non immutavit: ideòque matrimonium fieri potest per Procuratorem, & inter absentes, & per scripturam: quod neutiquam aliis Sacramentis convenit.

95 Pro complemento eorum, quoad contractum conditionatum spectant, supererant nobis expendendum, quos effectus pariat conditionatus contractus purificatà conditione. Ass. verò, cum hoc potius præ-

xim, & forum, quam ad scholas concernant, idè ab illorum disputatione abstinemus, ut alia, quæ majoris ponderis difficultatem habent, exhibeamus.

SECTIO II.

DE CONTRACTU alternativo.

96 **I**NTER celebriores contractuum qualitates Alternativa non postremum obtinet locum: quæ cum possit esse, vel in contractibus inter vivos, vel in ultimatum voluntatum dispositionibus, & de utraque diversa sint in jure decisiones, idè majoris claritatis causa, secundum de illis, disputationem intexere placuit.

SUBSECTIO I.

QUÆNAM OBLIGATIO
oriatur ex contractu alternativo,
cum res existunt; & quæ,
cum aliqua ex illis
perit?

97 **P**RÆMITTO primò: Quòd contractus alternativus dicitur contractus sub distinctione celebratus: nam Alternativa idem est juridicè, ac in phrasæ Logica *Disjunctiva*. Hæc alternativa potest esse, vel circa res, ut: *Promitto decem, aut*

*quindècim, equum, vel vestem: aut potest esse circa tempus, v.g. Promitto centum, vel intra Mensem, vel intra Annum: vel potest esse circa personas, ut promitto Titio, vel Cajo: vel potest esse circa rem, & securitatem illam solvendi, & hæc vocatur à Juristis *Alternativa remedium*: ut promitto ad Kalendas Januas dare centum, vel cautionem.*

98 **P**RÆMITTO secundò: Quòd res, quæ in contractum deduci possunt, aliæ differunt secundum plus, & minus; & sunt ejusdem speciei, ut *quindècim, & viginti Annus, & mensis*; & in his secundum phrasim Juris, non cadit affectio, neque illam suscipiunt. Aliæ sunt diversi generis, ut *equus, & fundus*, & hæc dicuntur *Juridicè, suscipere affectionem*.

99 **P**RÆMITTO terciò: Quòd res de quibus contrahitur alternativa, possunt esse aequalis valoris, vel potest una esse præciosior, & majoris valoris, quam alia: Insuper potest una ex illis perire antequam contractus impleatur, vel potest utraque perseverare. Uterius, potest una perire casu, & ex accidente, vel potest perire culpa debitoris, vel potest perire culpe creditoris, quia sicut in mora, aut ob aliam causam. Præterea, dum celebratur contractus alternativè, potest

test electio deduci in pactum, ita ut committatur arbitrio creditoris, aut emptoris, vel arbitrio promissoris, aut venditoris, aut fieri potest simpliciter; quin mentio fiat de electione: quæ omnia diligenter animadvertere oportet: nam pro varietate cujusvis ex his casibus variæ sunt in jure functiones; diversæque à nobis statuenda veniunt conclusiones.

100 **P**RÆMITTO quartò: Quòd evenire potest; ut una ex rebus contractui alternativo subiectis sit sua ipsius stipulatoris, aut emptoris: & tunc citra omnem dubium, controversiamque est, quod solam debetur altera, quæ tempore stipulationis, non erat stipulatoris: quod adeò verum est, ut licet res, quæ erat stipulationis dum concepta fuit stipulatio alternativa, destinaret esse ipsius stipulantis antequam adimpleatur contractus, adhuc tamen non cadit obligatio in illam, nec potest solvi; sed necessariò tradenda est alia ex alternativè promissis: textus est notabilis, & expressus in leg. *Si duo rei* l. 48. ff. de Verb. oblig. ubi Paulus ait: *Eadem ratione in eo qui Stichum, aut Pamphilum stipulatur, si in unum conspserit obligatio, quia alter stipulatoris erat, etiam si desierit ejus esse, non rectè solvitur; quia utraque res ad obligationem ponitur, non ad*

solutionem. Idem habetur leg. *Qui decem* 72. §. *Stichum, aut Pamphilum, ff. de Solut.* ubi Martianus idem decidit, imò addit, quod nec obligatio, nec solutio in utroque consistit; verba Juris Consulti sunt: *Stichum, aut Pamphilum stipulatus sum, cum esset meus Pamphilus, nec si meus esse desierit, liberatur promissor Pamphilum dando, neutrum enim videtur in Pamphilo homine constituisse, nec obligatio, nec solutio*. His ita præmissis.

101 **D**ico primò: Si alternativa sit circa res ejusdem generis, & quæ non suscipiunt affectionem, & una excedatur ab alia, tunc obligatio solam versatur circa rem minoris valoris, vel circa illam in cujus electione minus gravatur promissor. Ita communiter Juristæ quos citatos sequitur Anton. Gomez tom. 2. *Variat. capit. 11. num. 37.* & Theophilus Gibalinus 3. de *Negot. cap. 2. artic. 5.* Palao de *Justit. disput. 1. punct. 9. numer. 2.* Haunoldus de *Contractu alternativo, num. 316.* & alii. Probatur ex leg. *Si stipulatus fuero* l. 2. ff. de Verb. obligat. ubi Pomponius: *Si ita stipulatus fuero decem, aut quinque dare spondes? Quinque debentur. Et si intra Kalendas Januarias, vel Februarias, dare spondes? Perinde est, ac si Kalendas Februarias*